

LJUDSKA PRAVA U HRVATSKOJ: PREGLED STANJA U 2021. GODINI

– SAŽETAK

Ljudska prava u Hrvatskoj: pregled stanja za 2021. godinu, godišnji je izvještaj Kuće ljudskih prava Zagreb koji daje uvid u kršenja, probleme i izazove u području zaštite i promicanja ljudskih prava u Hrvatskoj.

I 2021. godinu je obilježila epidemija COVID-19 i posljedice potresa u Zagrebu i na Baniji. Obnova uništenih obiteljskih kuća i stanova bila je neučinkovita i prespora te opterećena prevelikim administrativnim zahtjevima i inertnošću javnih tijela. Protuepidemijske mjere su i prošle godine imale negativan utjecaj na društveni život uslijed ograničavanja ljudskih prava na okupljanje, kretanje i obveze korištenja eu-Covid potvrda za pristup javnim uslugama.

Usprkos osnivanju Vladina Savjeta za ljudska prava, ljudska prava, nažalost, nisu bila visoko na listi političkih prioriteta Vlade RH - kraj još jedne godine dočekali smo bez važećih aktivnih mjera javne politike zaštite i promocije ljudskih prava i borbe protiv diskriminacije kao i bez politika u području ravnopravnosti spolova i razvoja civilnog društva. Posljedica toga je da se mnogobrojni problemi i izazovi u ostvarivanju, zaštiti i promociji ljudskih prava u Hrvatskoj i dalje sustavno ne rješavaju.

Nažalost, kao ni prethodnih godina, Hrvatska nije učinila dovoljno na razvijanju politika za nošenje sa suvremenim i višerazinskim izazovima i problemima vezanim za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava. Političari i institucije su bezidejni, neambiciozni, neaktivni i svake godine imaju sve manji kapacitet za osmišljavanje, izradu i provedbu javnih politika temeljenih na ljudskim pravima, što predstavlja ozbiljan problem u kontekstu kompleksnih izazova - klimatskih promjena, starenja stanovništva, rata, migracija, društvenih i ekonomskih nejednakosti.

MEĐUNARODNI INSTRUMENTI, ZAKONI, JAVNE POLITIKE I INSTITUCIJE

Tijekom 2021. određeni napredak je postignut u području ratifikacije međunarodnih ugovora za zaštitu ljudskih prava. Hrvatska je krajem 2021. napokon ratificirala Međunarodnu konvenciju za zaštitu svih osoba od prisilnih nestanaka.

Nažalost, nije zabilježen nikakav napredak po pitanju ratifikacije Europske socijalne povelje (revidirane). Također, nije bilo napretka ni i po pitanju prihvaćanja članaka 14. Međunarodne konvencije o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije pa tako građani i dalje nemaju mogućnost individualnih pritužbi Odboru koji prati njenu provedbu.

Nakon višegodišnjih kašnjenja, Hrvatska je i dalje bez temeljnih javnih politika zaštite i promocije ljudskih prava, poput Nacionalnog plana zaštite i promocije ljudskih prava, Nacionalne politike ravnopravnosti spolova i drugih javnih politika.

Ni u 2021. godini nisu učinjeni koraci u cilju osiguravanja neovisnosti rada posebnih pravobraniteljstava od politike, pa tako i dalje postoji mogućnost razrješenja posebnih pravobraniteljica i njihovih zamjenika ako Hrvatski sabor ne prihvati njihova godišnja izvješća.

PRAVO NA PARTICIPACIJU, BRANITELJI LJUDSKIH PRAVA I CIVILNO DRUŠTVO

Presuda Europskog suda za ljudska prava u slučaju Bon je ponovno ukazala na značajan problem hrvatskog sudstva koje u postupcima za zaštitu prava osobnosti pogrešno presuđuju u korist političara jer sudovi ne uzimaju u obzir demokratski kontekst u kojem su žustre ili uvredljive izjave izrečene u javnoj raspravi o temi od javnog interesa zaštićene pravom na slobodu izražavanja i predstavljaju legitimnu političku kritiku koja je osnova pluralističkog demokratskog društva.

Govor mržnje je i 2021. bio prisutan u javnom prostoru, pogotovo na internetu, a meta su najčešće LGBTIQ osobe, izbjeglice, Srbi i Romi. I dalje zabrinjava nedostatak adekvatnog i sveobuhvatnog odgovora na prisutnost govora mržnje te mjera prevencije.

Niti u 2021. godini nije donesen Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, što je šesta godina bez temeljne javne politike u području razvoja civilnog društva.

Sudjelovanje građana u procesu donošenja odluka i dalje je relativno slabo. Civilno društvo je u savjetovanja često uključeno samo forme radi, a kvaliteta izrade izvješća o provedenom savjetovanju je manjkava te je zabilježeno i ne dokumentiranje svih pristiglih prijedloga i mišljenja, pogotovo na lokalnoj razini.

MEDIJSKE SLOBODE

Medijski zakoni u Hrvatskoj su zastarjeli, a izmjene medijskog zakonodavstva događaju se bez da je najprije donesena medijska strategija. Jedan od kontinuiranih problema u Hrvatskoj je nedostatna politička nezavisnosti javnog servisa. Postoji visoki rizik u području nezavisnosti upravljanja i financiranja javnog servisa.

I dalje nisu napravljeni značajni iskoraci za povećanje transparentnosti vlasništva nad medijima pa je utvrđivanje stvarnih vlasnika i dalje problematično.

Ni u 2021. godini nije osnovano neovisno sveobuhvatno samoregulatorno vijeće za medije koje bi imalo ovlasti

i kapacitet za rješavanje problema pluralizma medija, podizanja novinarskih i medijskih standarda izvještavanja o ranjivim i marginaliziranim društvenim skupinama, reguliranja i sankcioniranja govora mržnje i zaštite slobode izražavanja u medijima.

Na slobodu medija i izražavanja negativno su utjecale učestale tužbe protiv novinara i medija u kojima se traže veliki i nerazmjerni iznosi odštete. U velikom broju ovih postupaka riječ je o SLAPP-u (Strategic lawsuit against public participation), tužbama kojima je cilj cenzurirati, zastrašiti i ušutkati kritičare.

PRAVOSUĐE I LJUDSKA PRAVA

U 2021. godini bilježi se napredak u funkcioniranju pravosudnog sustava kroz skraćivanje trajanja sudskih postupaka, smanjivanje broja dugo aktivnih predmeta i digitalizacije pravosudnog sustava, ali su i dalje prisutni ozbiljni problemi učinkovitosti i kvalitete pravosudnog sustava.

Pravosuđe je i dalje neučinkovito što se potvrđuje u činjenici da od ukupno 416 presuda koje su u komunikaciji protiv Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava u 2021. godini, velika većina se upravo odnosi na duljinu trajanja postupka i neučinkovito funkcioniranje pravosuđa.

Novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa donesen je krajem 2021. i predstavlja korak unatrag u smislu transparentnosti i nepristranosti te poštenog djelovanja državnih dužnosnika. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa kao važno antikorupcijsko tijelo neće moći obavljati

svoje primarne funkcije sprječavanja sukoba interesa te će biti onemogućeno u utvrđivanju jesu li dužnosnici postupali časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo i povjerenje građana.

Ni u 2021. godini nisu učinjeni značajni naponi kako bi se unaprijedio sustav besplatne pravne pomoći te osigurao stabilniji način financiranja. Naime, sustav besplatne pravne pomoći opterećen je brojnim problemima koji se očituju u nedostatnom i neadekvatnom financiranju.

TRANZICIJSKA PRAVDA I SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU

Najistaknutiji izazovi i problemi u području tranzicijske pravde i suočavanja s prošlošću u 2021. bili su veličanje ratnih zločinaca u izjavama visokih državnih dužnosnika, kroz zajedničke javne nastupe predstavnika vlasti i ratnih zločinaca i vraćanje odlikovanja te muralizaciji ratnih zločinaca u javnom prostoru.

U procesuiranju ratnih zločina ni u 2021. nije bilo značajnog napretka. Ročišta u brojnim kaznenim postup-

cima za ratne zločine nisu zakazivana. I dalje su prisutni problemi dugog trajanja dokaznih postupaka.

U 2021. godini nisu se nastavili pozitivni pomaci od strane vlasti u području politika sjećanja prema civilnim žrtvama u službenim komemoracijama. Nažalost, 2021. nije bila obilježena istupima predstavnika vlasti na državnoj razini na komemoracijama civilnih žrtava rata srpske nacionalnosti.

PRAVO NA ADEKVATNI ŽIVOTNI STANDARD

Na kvalitetu života u Hrvatskoj i dalje izrazito negativno utječu neujednačena kvaliteta javnih usluga, regionalne nejednakosti u dohotku, pristupu zdravstvu, obrazovanju i socijalnoj zaštiti te ekonomske nejednakosti. I dalje je više od petine stanovnika Hrvatske u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Razina rizika siromaštva i dalje je zabrinjavajuće visoka za pojedine ranjive skupine. U riziku od siromaštva se nalazi više od polovice osoba starijih od 65 godina.

Posebno zabrinjava neravnomjerna dostupnost socijalnih usluga koja negativno utječe na ostvarivanje prava ranjivih i marginaliziranih skupina i pojedinaca. Problem je i diskontinuitet u pružanju socijalnih usluga koje se projektno financiraju, poput osobne asistencije, asistencije u nastavi i pomoći u kući. Naime, istekom ograničenog projektnog financiranja takve usluge se prekidaju ili ukidaju, a korisnici ostaju bez osnovne socijalne usluge koja im je nužna.

Broj korisnika zajamčene minimalne naknade u Hrvatskoj se i dalje smanjuje, ali njen iznos i obuhvat i dalje su neadekvatni. Novim Zakonom o so-

cijalnoj skrbi zajamčena minimalna naknada se povećava sa 800 kuna na 1.000 kuna mjesečno, što je i dalje nedovoljno za ostvarenje temeljnih ljudskih prava i izlazak iz materijalne deprivacije.

Niti u 2021. godini nije izrađena sveobuhvatna stambena politika temeljena na potrebama. I dalje nema napretka u uređivanju sustava najma, a cijene i način stjecanja vlastite nekretnine su nepovoljni. Nedostaju i politike ulaganja u poboljšanje uvjeta stanovanja.

Problemi u području pravne sigurnosti stanovanja, priuštivosti, nastanjivosti, dostupnosti i pristupa stanovanju dodatno su povećani zbog posljedica potresa u Zagrebu i Sisačko-moslavačkoj županiji te epidemije. Sanacija objekata pogođenih potresima izuzetno je spora i neučinkovita.

PRAVO NA ZDRAVLJE

Zdravstvene ustanove su i dalje neravnomjerno zastupljene na regionalnoj razini, a kvaliteta pružanja zdravstvene zaštite se niti u 2021. godini nije mjerila niti postoje javno dostupni podaci o stvarnom učinku zdravstvenih ustanova. Zabilježen je manjak liječnika i medicinskih sestara u bolničkom sustavu i nepopunjenih ambulanti primarne zdravstvene zaštite, pogotovo u području obiteljske medicine, zdravstvenoj zaštiti žena, zdravstvenoj zaštiti predškolske djece i dentalnoj zdravstvenoj zaštiti, što je posebno izraženo u ruralnim područjima i na otocima.

LJUDSKA PRAVA I OKOLIŠ

I u 2021. godini izostaju mjere učinkovite prevencije štete za okoliš i zdravlje stanovništva, posebice adekvatne mjere kojima bi se smanjilo onečišćenje Jadranskog mora i zagađenje zraka. Negativan utjecaj na zaštitu okoliša imalo je i nepravilno odlaganje iskorištenih jednokratnih zaštitnih sredstava (maski i rukavica), čija je uporaba porasla tijekom epidemije.

Zbog neodrživosti postojećih odlagališta, njihove opasnosti za okoliš i zdravlje lokalnog stanovništva te nedovoljne informiranosti građana o načinu i važnosti odvajanja otpa-

PRAVO NA OBRAZOVANJE

Epidemija je i u 2021. godini znatno utjecala na kvalitetu obrazovanja. Istraživanja pokazuju da je epidemija imala negativan utjecaj na živote značajnog dijela učenika, a posebno na njihovo psihičko zdravlje i to naročito u srednjoškolskoj dobi.

Na kvalitetu obrazovanja negativno utječu premali broj sati nastave u osnovnim i srednjim školama, kratko trajanje obveznog obrazovanja, infra-

Organizacije za promicanje mentalnog zdravlja ukazuju na nepromijenjeno stanje i po pitanju raširene stigmatizacije osoba s poremećajima mentalnog zdravlja što često dovodi do socijalne izolacije i diskriminacije. Nastavlja se kontinuirani nedostatak programa destigmatizacije, informiranja o mentalnom zdravlju, preventivnih programa i razvoja programa izvanbolničkog liječenja.

da, gospodarenje otpadom nastavlja biti problem i u 2021. godini. Pored neadekvatnih sustava gospodarenja otpadom, i dalje je učestali problem nedostatna infrastruktura za zbrinjavanje i pročišćavanje otpadnih voda.

Upravo je zbog ovog problema krajem 2021. Europska komisija poslala je službenu opomenu Hrvatskoj te pozvala da se osigura odgovarajuća obrada otpada prije njegova odlaganja. U slučaju neotklanjanja uočenih nedostataka prilikom odvajanja otpada, Hrvatskoj prijete i plaćanje velikih novčanih sankcija.

strukturni nedostaci škola i nedostatak opreme te nedostatak nastavnika za određene predmete.

Kao i prethodnih godina, stopa sudjelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju djece od njihove četvrte godine do početka obveznog obrazovanja u Hrvatskoj se povećava, ali je i dalje među najnižima u EU-u. Značajna neujednačenost dostupnosti i kvalitete ranog i predškolskog odgo-

ja negativno se odražava pristupačnost za djecu u riziku.

I u 2021. je zabilježen trend niske razine političke participacije učenika te povjerenja u različite institucije i izvore informiranja. Nije napravljen adekvatan pomak u razvoju i implementaciji građanskog odgoja i obrazovanja koji je trebao smanjiti razlike i povećati političku pismenost svih učenika završnih razreda srednjih škola u Hrvatskoj.

PRAVA ŽENA

U 2021. godini značajan negativan utjecaj na ostvarivanje prava žena imale su epidemijske okolnosti koje su dodatno produbile i inače prisutne poteškoće u području prava žena. Uz rodno uvjetovano nasilje, najznačajniji problemi su isti kao i prethodnih godina, od rasprostranjenosti seksizma u svakodnevnom govoru, medijskim natpisima i političkom diskursu do nedostatka političke participacije žena, nemogućnosti ostvarivanja kontakata jednog roditelja s djetetom, nepostupanja ili nezakonitog postupanja institucija, nasilja putem interneta te spolnog uznemiravanje na radnom mjestu i prilikom zapošljavanja.

Izvršne pozicije u politici su i dalje ženama izrazito nedostupne. Naime, u predstavnička i izvršna tijela općina,

PRAVA DJECE I MLADIH

Svako peto dijete u Hrvatskoj živi u riziku od siromaštva što upućuje na nužnost proaktivnosti u provođenju mjera borbe protiv dječjeg siromaštva kako bi se postigla bolja zaštita djece od siromaštva i socijalne isključenosti.

Epidemija COVID-19 dodatno je produbila postojeće probleme u području mentalnog zdravlja djece i mladih, koje se posebice odnose na nedostatak stručnjaka u području mentalnog

Djeca i mladi ne uče dovoljno o ljudskim pravima, jednakosti i solidarnosti budući da se građanski odgoj i obrazovanje provodi kao jedna od 6 međupredmetnih tema u osnovnim i srednjim školama. Takvim provođenjem građanskog odgoja ne osigurava se dovoljno vremena u nastavnom programu za kvalitetan razvoj građanske kompetencije učenika.

gradova i županija na lokalnim izborima 2021. godine izabrano je samo 27 posto žena, pri čemu je u predstavnička tijela izabrano 29 posto, a u izvršna tijela 11 posto žena.

Hrvatska je već šestu godinu bez temeljnog strateškog dokumenta za ravnopravnost spolova.

Pristup pravu na reproduktivno zdravlje žena i u 2021. godini opterećeno je brojnim problemima zbog zabrana pratnje na porodu u pojedinim rodilištima, odvajanja novorođenčadi od majki, otežane dostupnosti pregleda i pretraga, slabije podrške dojenju, prakse vršenja poroda carskim rezom bez medicinske indikacije, kao i nedostupnosti informacija.

zdravlja djece, izostanku multidisciplinarnog pristupa u liječenju, nedostatku smještajnih kapaciteta kao i nejednakoj dostupnosti zaštiti mentalnog zdravlja djece i mladih pogotovo u manjim sredinama.

Uz porast obiteljskog i vršnjačkog nasilja, u 2021. bilježi se i porast seksualnog nasilja nad djecom. Hrvatska nije postigla dostatnu razinu zaštite djece od seksualnog nasilja budući da sudski

postupci traju predugo te da kažnjavanje počinitelja seksualnog nasilja nad djecom nije odgovarajuće.

Ni u 2021. godini nisu donesene krovne politike za mlade. Potrebe i kretanje mladih upućuje na potrebu donošenja

usmjerenog, provedivog i kvalitetnijeg novog programa za mlade, koji će adresirati probleme nezaštićenosti mladih i njihov nepovoljan položaj na tržištu rada te pogoršanje uvjeta za stambeno zbrinjavanje mladih.

PRAVA OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Osobe starije životne dobi su u 2021. godini bile suočene s visokim razinama rizika od siromaštva i socijalne isključenosti, ponajprije zbog smanjena relativne vrijednosti mirovina. Visoke stope rizika od siromaštva, je još i viša kod žena, a umirovljenici su uz nezaposlene u najvećem riziku od siromaštva.

U 2021. nastavljaju se problemi vezani uz smještaj u domovima za starije i nemoćne. Kod većine domova ustanovljen je prekomjeran broj korisnika u odnosu na kapacitete, neprilagođenost prostora te manjak osoblja kao i nedostatak stručnih kvalifikacija i odobrenja za rad pojedinih djelatnika.

PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

I u 2021. godini prisutne su velike razlike u dostupnosti usluga osobama s invaliditetom u urbanim i ruralnim područjima. Sustavni problemi i dalje su nepostojanje kvalitetne dijagnostike te nedostupnost rane intervencije. Neprilagođenost javnog prijevoza i nepristupačnost mnogih objekata i dalje su izraženi problemi s kojima se susreću osobe s invaliditetom. Ni u 2021. godini nije bilo sustavnih napora kako bi se osobama s invaliditetom omogućio ravnopravan pristup svim društvenim sadržajima.

Epidemija je nastavila dodatno otežavati dugogodišnju nepovoljnu situaciju

u području ljudskih prava osoba s invaliditetom pa su tako tijekom 2021. godine zabilježeni slučajevi nesrazmjerne mjere potpunog zatvaranja ustanova i zabrane izlaska, zabrane posjeta obitelji korisnicima na smještaju, ograničenog trajanja posjete uz obaveznu prisutnost djelatnika, obavezne najave posjete te ograničenog broja posjeta.

Koncept samostalnog života u zajednici i dalje je opterećen brojnim problemima poput nedostatka izvaninstitucijskih socijalnih usluga i pitanja osobne asistencije koja nije sustavno osigurana.

PRAVA LGBTIQ OSOBA

U 2021. godini zabilježen je porast zločina iz mržnje prema LGBTIQ osobama, a govor mržnje na internetu prema LGBTIQ osobama je također u porastu. Povećan broj homofobnog nasilja rezultirao je pojačanom potrebom za psihosocijalnom podrškom, koja zbog epidemije nije kontinuirano

bila dostupna, što se negativno odrazilo na LGBTIQ zajednicu.

I u 2021. godini nastavljaju se kontinuirani problemi diskriminacije LGBTIQ osoba na radnom mjestu i prilikom zapošljavanja, što često ostaje neprepoznato od strane poslodavaca.

Kao i ranijih godina, transrodne osobe u procesu prilagodbe spola i/ili pravnog priznanja roda, kao i prilikom korištenja javnih usluga (od korištenja javnih toaleta, prilikom prelaska granice i sl.), na radnom mjestu i prilikom zapošljavanja doživljavaju diskriminaciju i kršenje ljudskih prava.

PRAVA BESKUĆNIKA

Postojeća zakonska definicija beskućnika ne obuhvaća osobe koje stanuju u neadekvatnim životnim prostorima kao ni sekundarne i tercijarne oblike beskućništva, što onemogućuje kreiranje odgovarajućih preventivskih politika. Iako se u službenim statistikama broj beskućnika kreće između 300 i 500, prema stvarnim procjenama na terenu ta brojka je puno veća,

PRAVA IZBJEGLICA

Pravo na pristup sustavu azila postalo je jedno od najugroženijih ljudskih prava na području EU-a, pa tako i u Hrvatskoj. Inicijativa Protecting Rights at Borders od siječnja do kraja studenog 2021. zabilježila je ukupno 8812 slučajeva nezakonitog protjerivanja iz Hrvatske.

Europski sud za ljudska prava u studenome je objavio presudu u predmetu M.H. i drugi protiv Hrvatske kojom je potvrdio povredu prava na život, povredu zabrane mučenja i nečovječnog postupanja, zabranu kolektivnog protjerivanja, pravo na sigurnost i slobodu i pravo na pojedinačni zahtjev. ESLJP je jasno je utvrdio da je istraga u slučaju smrti male Madine bila neefikasna, da je Hrvatska grubo povrijedila njeno pravo na život, članove njene obitelji izložila mučenju i vršila pritisak na aktiviste kako bi odustali od podrške njenoj obitelji. Krajem 2021., nakon više od godine dana odgode, napokon je objavljeno izvješće Odbora za sprječavanje

Epidemija je dodatno usporila ionako dugotrajne procese promjene imena i oznake spola u osobnim dokumentima.

dok broj građana koji živi u riziku od beskućništva prelazi nekoliko tisuća.

U 2021. godini usvojena je Nacionalna strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021.- 2027. te pripadajući Akcijski plan, no one ne donose nove mjere koje bi značajno utjecale na poboljšanje prava beskućnika.

mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja Vijeća Europe (CPT) o Hrvatskoj. Odbor je u izvještaju navodio svjedočanstva izbjeglica i migranata kako hrvatska policija muči i nečovječno postupa prema izbjeglicama i drugim migrantima, te upozorava da ne postoji sustav unutarnje kontrole i nadzora nad radom policije te kako je nužno da se neovisan mehanizam nadzora što prije uspostavi.

Hrvatska i dalje nema važeću migracijsku niti integracijsku politiku. Također, Hrvatska u posljednje dvije godine nije imala aktivne mjere za upravljanje procesom integracije.

PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Ni u 2021. godini nije bilo značajnog napretka u provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, posebno u području prava na prioritetno zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u javnim institucijama.

U 2021. godine nastavlja se trend kašnjenja s izradom i objavom izvješća o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u državnom proračunu za potrebe nacionalnih manjina, kao i izvješća o provedbi Operativnih programa za nacionalne manjine.

Romi su i dalje česta meta govora mržnje na internetu. Dodatno zabrinjava senzacionalističko i stereotipno izvještavanje o Romima u pojedinim medijima koje negativno utječe na razvoj predrasuda i učvršćuje sliku o Romima kao problemu društva.

Pripadnici romske nacionalne manjine i dalje se suočavaju s brojnim preprekama u ostvarivanju svojih prava, posebice u zapošljavanju i pristupu uslugama. Zabrinjavajući su podaci o neadekvatnim životnim uvjetima romske nacionalne manjine prema kojima veliki broj Roma živi u siromaštvu ili izrazitom siromaštvu.

I u 2021. godini mnogi Srbi povratnici žive u nerazvijenim ruralnim krajevima, prometno izolirani i u lošim životnim uvjetima te još uvijek nisu u mogućnosti ostvariti svoja imovinska prava, a njihova je imovina i dalje izložena uzurpaciji i devastaciji.

Fizički napadi, verbalne prijetnje i maltretiranja, uništavanje imovine i onemogućavanje korištenja vlastite imovine pripadnika srpske nacionalnosti zabilježeni su i u 2021. godini.

Govor mržnje, ekstremističke poruke i povijesni revizionizam i dalje su prisutni u pojedinim marginalnim medijima, u komentarima čitatelja portala i objavama na društvenim mrežama te u obliku grafita. Nastavlja zabrinjavati sveprisutnost ustaškog znakovlja u javnosti kao najuočljivijeg primjera historijskog revizionizma, a s ustaškim simbolima i pokličima usko je povezan i govor mržnje na javnim površinama i u kontekstu sportskih događaja.

Izdavanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Kuće ljudskih prava Zagreb i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.